

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

**ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО (ЧАСТИНА 1)
(силабус навчальної дисципліни)**

Галузь знань	08 право
Спеціальність	081 Право
Освітня програма	Право
Форма навчання	денна
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання	Українська
Курс / семестр	2 курс, 3, 4 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	8
Кількість модулів	2
Кількість змістовних модулів	4
Розподіл за видами занять та годинами навчання	У 3-му семестрі: лекції: 32 год практичні/семінарські: 32 год. самостійна робота: 56 год. У 4-му семестрі: лекції: 32 семінарську/ практичні заняття: 32 год самостійна робота : 56 год
Форма підсумкового контролю	Залік (3-й семестр), іспит (4-ий семестр)
Факультет	Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра	Кафедра права (702)
Викладач	Гордеюк Алла Олександрівна, к.ю.н., доцент
Контакти викладача	alla.law.gor@gmail.com
Посилання на курс в Mentor	https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=3775
Консультації	Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру кожної середи та п'ятниці з 15.35 до 16.00 в кабінеті № 203. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.
ОПИС КУРСУ	
Мета та завдання навчальної дисципліни	
Мета вивчення: формування у студентів правового мислення, навиків у розумінні норм цивільного права, а також отримання первинних практичних навиків у сфері цивільних правовідносин для подальшого використання у професійній діяльності.	

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

Завдання:

Студент повинний мати знання з теорії цивільного права та навчитися використовувати їх для вирішення практичних питань у сфері цивільних правовідносин; 2) засвоїти систему цивільного законодавства; 3) засвоїти специфіку правового регулювання в межах окремих інститутів та підгалузей цивільного права. І за результатом

знати:

- поняття, предмет, метод, принципи, функції та джерела цивільного права.;
- поняття, види, зміст цивільних правовідносин, підстави їх виникнення, зміни та припинення, а також особливості правового статусу їх учасників (юридичних, фізичних осіб, держави, територіальної громади, Автономної республіки Крим);
- об'єкти цивільного права;
- правовий зміст інститутів та підгалузей цивільного права (правочини, представництво, довіреність; здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав, цивільно-правова відповідальність, строки і терміни у цивільному праві, позовна давність, правові засади права власності, права інтелектуальної власності, спадкового права).
- як застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності цивіліста;
- категорійний апарат цивільного права;
- особливості структури цивільного законодавства України;
- сучасний стан науки цивільного права;
- загальну характеристику цивільного права зарубіжних країн;

вміти:

- володіти первинними навиками вирішення юридичних питань, що викликаються конфліктом інтересів учасників цивільних правовідносин;
- здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання;
- давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю;
- оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи певну юридичне проблемне питання;
- орієнтуватися у системі чинного цивільного законодавства проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів із різних джерел, використовуючи його для

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

повного і всебічного встановлення певних обставин;

- коректно застосовувати категорії цивільного права, володіти базовими навичками риторики;
самостійно поповнювати, систематизувати і застосовувати правові знання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК).

- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК).

– СК 7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

– СК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

– СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

– СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

– СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

– СК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання:

– ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

– ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

– ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

– ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

– ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» Гуманітарно-правовий факультет Кафедра права (702)

достатньою обґрунтованістю.

- ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.
- ПРН 7. Скласти та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
- ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
- ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
- ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.
- ПРН 11. Володіти базовими навичками риторики.
- ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.
- ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
- ПРН 17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.
- ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.
- ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.
- ПРН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
- ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.
- ПРН 22. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.
- ПРН 23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Структура навчальної дисципліни

Назва змістовного модуля і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		л	с.з.	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6
МОДУЛЬ 1					
Змістовний модуль 1. Цивільне право як галузь приватного права. Загальні положення цивільного права .					
Тема 1. Цивільне право як галузь приватного права.	14	4	4		6

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

Тема 2. Джерела цивільного права. Цивільне законодавство.	12	4	2		6
Тема 3. Загальна характеристика цивільного права зарубіжних країн.	8	1	1		6
Тема 4. Наука цивільного права.	8	1	1		6
Тема 5. Поняття і особливості цивільних правовідносин.	16	6	4		6
Підготовка до модульного контролю	8				8
Модульний контроль	4		4		
Разом за змістовним модулем 1	70	16	16		38
Змістовний модуль 2. Учасники цивільних відносин та об'єкти цивільних прав					
Тема 6. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	18	4	2		12
Тема 7. Опіка і піклування як форми правового захисту.	12	1	1		10
Тема 8. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.	16	2	2		12
Тема 9. Держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади як учасники цивільних правовідносин	8	1	1		6
Тема 10. Об'єкти цивільних прав.	14	2	2		10
Тема 11. Правочини.	16	4	2		10
Тема 12, Представництво та довіреність	12	2	2		8
Підготовка до модульного контролю	10				10
Модульний контроль	4		4		
Разом за змістовним модулем 2	110	16	16		78
Усього годин	180	32	32		116
МОДУЛЬ 2					

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

Змістовний модуль 3. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав. Цивільно-правова відповідальність. Строки і терміни у цивільному праві.					
Тема 13. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних права.	16	4	2		10
Тема 14. Цивільно-правова відповідальність.	12	2	2		8
Тема 15. Строки і терміни у цивільному праві.	14	4	2		8
Тема 16. Позовна давність.	14	4	2		8
Підготовка до модульного контролю	10				10
Модульний контроль	2	2			
Разом за змістовим модулем 3	68	16	8		44
Змістовний модуль 4. Правове регулювання окремих інститутів та підгалузей цивільного права					
Тема 17. Особисті немайнові права фізичної особи	12	2	2		8
Тема 18. Право власності.	18	4	4		10
Тема 19. Право інтелектуальної власності.	16	4	2		10
Тема 20. Спадкове право.	20	6	4		10
Підготовка до модульного контролю	12				12
Модульний контроль	4		4		
Разом за змістовим модулем 4	82	16	16		50
Усього годин	150	32	24		94

5. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Цивільне право як галузь приватного права	4
2	Джерела цивільного права. Цивільне законодавство	2
3	Загальна характеристика цивільного права зарубіжних країн	1
4	Наука цивільного права	1
5	Поняття та особливості цивільних правовідносин	4
	Модульний контроль	4
6	Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	2

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

7	Опіка та піклування як форми правового захисту	1
8	Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	2
9	Держава України, Автономна Республіка Крим, територіальні громади як учасники цивільних відносин	1
10	Об'єкти цивільних прав	2
11	Правочини	2
12	Представництво та довіреність	2
	Модульний контроль	4
13	Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав	2
14	Цивільно-правова відповідальність	2
15	Строки і терміни у цивільному праві	2
16	Позовна давність	2
17	Особисті немайнові права фізичної особи	2
18	Право власності	4
19	Право інтелектуальної власності	2
20	Спадкове право	4
	Модульний контроль	4
	Разом	56

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовний модуль 1. «Цивільне право як галузь приватного права. Загальні положення цивільного права»

Тема 1. Цивільне право як галузь приватного права

Місце цивільного права у системі галузей права України. Поняття та предмет цивільного права. Методи цивільного права. Функції цивільного права. Принципи цивільного права. Система цивільного права. Міждисциплінарні зв'язки цивільного права. Значення цивільного права як галузі.

Тема 2. Джерела цивільного права. Цивільне законодавство.

Поняття та види джерел цивільного права. Поняття цивільного законодавства. Співвідношення цивільного права і цивільного законодавства. Акти цивільного законодавства, їх дія у часі. Цивільний кодекс України як основний нормативний акт у системі цивільного законодавства.. Договір та

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

звичай як джерела цивільного права. Аналогія права, аналогія закону, міжнародні договори. Судова практика, прецеденти та їх значення у врегулюванні цивільних правовідносин та вирішенні цивільних справ.

Тема 3. Загальна характеристика цивільного права зарубіжних країн

Поняття цивільно-правової системи та види цивільно-правових систем світу. Романо-германська цивільно-правова система. Англо-американська цивільно-правова система.

Тема 4. Наука цивільного права.

Поняття та проблеми науки цивільного права. Предмет цивільно-правової науки та методи дослідження науки цивільного права. Значення науки цивільного права.

Тема 5. Поняття і особливості цивільних правовідносин.

Поняття і ознаки цивільних правовідносин. Структура цивільних правовідносин. Види цивільних правовідносин. Юридичні факти як Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин. Види юридичних фактів. Юридичний склад та складні юридичні факти. Акти цивільного стану.

Модульний контроль.

Змістовний модуль 2. «Учасники цивільних відносин та об'єкти цивільних прав»

Тема 6. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.

Поняття фізичної особи, її ім'я. Місце проживання фізичної особи. Цивільна правоздатність фізичної. Цивільна дієздатність фізичної особи та її види. Надання повної цивільної дієздатності особі, що не досягла вісімнадцяти років. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи та правові наслідки встановлення цього статусу судом. Визнання фізичної особи недієздатною та правові наслідки встановлення цього статусу фізичної особи. Підстави, порядок та правові наслідки наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Підстави, порядок та наслідки оголошення фізичної особи померлою. Фізична особа-підприємець.

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

Тема 7. Опіка та піклування як форми правового захисту.

Поняття опіки та піклування. Правовий статус опікуна та підстави припинення опіки. Правовий статус піклувальника та підстави припинення піклування.

Тема 8. Юридичні особа як суб'єкти цивільних правовідносин.

Юридична особа: сутність поняття, ознаки. Індивідуалізація юридичних осіб. Види юридичних осіб. Порядок створення юридичної особи та її державна реєстрація. Вимоги до змісту установчих документів юридичної особи. Органи юридичної особи. Організаційно-правові форми юридичної особи. Філії та представництва. Порядок та форми припинення юридичної особи. Підприємницькі товариства.

Тема 9. Держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади як учасники цивільних відносин.

Участь держави у цивільних правовідносинах. Участь публічних утворень (територіальних громад, АРК) у цивільних правовідносинах. Відповідальність за забов'язанням суб'єктів публічного права.

Тема 10. Об'єкти цивільних прав.

Загальні положення щодо об'єктів цивільних прав. Речі як об'єкти цивільних прав. Майно, підприємство як єдиний майновий комплекс, продукція, плоди і доходи. Гроші та валютні цінності. Цінні папери. Нематеріальні блага.

Тема 11 . Правочини.

Поняття правочини та його ознаки. Види правочинів. Форми правочину. Державна реєстрація правочину. Тлумачення змісту правочину. Відмова від правочину. Недійсність правочину. Нікчемні та оспорювані правочини. Правові наслідки недійсності правочину.

Тема 12. Представництво і довіреність.

Поняття представництва та підстави його виникнення. Вчинення Правочинів з перевищенням повноважень. Передоручення. Правовий

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

статус представника за довіреністю. Поняття, строки та форма довіреності. Підстави припинення представництва за довіреністю та відміна довіреності.

Модульний контроль

ЗАЛІК

МОДУЛЬ 2

Змістовний модуль 3. «Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав. Цивільно-правова відповідальність. Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність».

Тема 13. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав.

Здійснення суб'єктивних цивільних прав та виконання обов'язків. Способи захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів. Юрисдикційні форми захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів. Самозахист суб'єктивних цивільних прав та інтересів.

Тема 14. Цивільно-правова відповідальність.

Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності. Види та форми цивільно-правової відповідальності. Підстави та умови настання цивільно-правової відповідальності. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

Тема 15. Строки та терміни в цивільному праві.

Поняття строку та терміну у цивільному праві. Види строків. Риси, що притаманні строкам у цивільних правовідносинах. Перебіг строків.

Тема 16. Позовна давність.

Поняття та види позовної давності. Вимоги, на які не поширюється позовна давність. Початок, зупинення та перерва строків позовної давності. Поновлення строків позовної давності. Наслідки спливу строків позовної давності.

Модульний контроль.

Змістовний модуль 4. «Правове регулювання особистих немайнових прав фізичної особи, права власності, права інтелектуальної власності, спадкового права».

Тема 17. Особисті немайнові права фізичної особи.

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

Поняття особистого немайнового права. Правове забезпечення інституту особистих немайнових прав фізичної особи. Види особистих немайнових прав фізичної особи. Цивільно-правова охорона особистих немайнових прав. Захист особистих немайнових прав.

Тема 18. Право власності.

Поняття права власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Суб'єкти і об'єкти права власності. Зміст права власності. Загальні засади здійснення права власності. Поняття і види підстав набуття права власності (первісні та похідні, загальні та спеціальні підстави). Набувальна давність. Момент набуття права власності. Підстави припинення права власності. Поняття та види права спільної власності. Право спільної часткової власності. Право спільної сумісної власності. Захист права власності. Окремі види позовів про захист права власності.

Тема 19. Право інтелектуальної власності (ІВ).

Поняття права ІВ. Правове забезпечення ІВ. Об'єкти права ІВ. Суб'єкти ІВ. Зміст права ІВ. Співвідношення права власності та права ІВ. Система права ІВ. Строки чинності прав ІВ. Правовий режим використання об'єкта ІВ. Захист прав ІВ. Охоронні документи у сфері інтелектуальної власності. Загальні правові положення авторського права і суміжних прав. Загальні правові положення патентного права. Основні правові положення щодо об'єктів права, що індивідуалізують учасників цивільного обороту (торговельні марки, комерційні (фірмові) найменування) їх товари та послуги. Правові засади нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності (наукові відкриття, раціоналізаторські пропозиції, топографії інтегральних мікросхем).

Тема 20. Спадкове право.

Поняття та види спадкування. Склад, відкриття та місце відкриття спадщини. Спадкоємці, право на спадкування та усунення від права на спадкування. Поняття, форма заповіту та право на заповіт. Посвідчення заповіту та таємниця заповіту. Тлумачення заповіту. Умови дійсності заповіту. Заповідальний відказ. Права заповідача. Право заповідача на скасування та зміну заповіту. Право на обов'язкову частину у спадщині. Недійсність заповіту. Черговість спадкування за законом. Спадкування за правом представлення. Спадкування усиновленими та усиновлювачами. Прийняття спадщини. Спадкова трансмісія. Відмова від спадщини. Відумерлість спадщини. Відповідальність спадкоємців за борги спадкодавця.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» Гуманітарно-правовий факультет Кафедра права (702)

Модульний контроль ІСПИТ	
Матеріально-технічне (програмне) забезпечення дисципліни (за необхідності)	
Сторінка курсу на платформі Mentor (персональна навчальна система)	На сайті НАУ розміщено курс «Цивільне Право (загальна частина)», який включає: лекції, практичні завдання, ситуаційні завдання, презентації, рекомендовану література та законодавство. https://mentor.khai.edu/course/view.php .
Методи контролю Під час вивчення дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий контроль. Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання індивідуальної і самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни. Поточний контроль – проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей. Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями. Модульний контроль – визначає якість виконаної студентом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану індивідуальну, самостійну та модульну контрольну роботу. Підсумковий контроль – виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів. По закінченню вивчення навчальної дисципліни студент складає семестровий залік (3 семестр) та семестровий екзамен (4 семестр).	
Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти Досягненню ними належного рівня компетентності, який за підсумками навчання визначається за такими критеріями: Задовільно (60-74). Несистематичне відвідування занять Відсутність на заняттях без поважних причин. Не достатньо висока активність студентів під час аудиторних занять. Засвоєння окремих положень змістового модулю. Неповні відповіді, допущення помилок при розв'язанні задач. Не достатнє знання категорій цивільного права. Певні складності при застосуванні актів цивільного законодавства. Невпевнені навички публічного представлення матеріалу. Показати мінімум знань та умінь. Добре (75-89). Систематичне відвідування аудиторних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин. Достатньо висока активність студента під час аудиторних	

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» Гуманітарно-правовий факультет Кафедра права (702)

занять, наявність конспекту лекцій з навчальної дисципліни. Засвоєння основних положень тем змістових модулів, допущення незначних помилок при розв'язанні задач, уміння орієнтуватися у системі актів цивільного законодавства, обізнаність із постановами та роз'ясненнями вищих судових інстанцій. Засвоєння категорій цивільного права та здатність коректно оперувати ними. Здатність публічно представити матеріал.

Відмінно (90-100). Систематичне відвідування аудиторних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин. Висока активність роботи під час аудиторних занять (лекційних, семінарських, практичних робіт), наявність якісного, повного конспекту лекцій. Засвоєння всього матеріалу тем змістового модулю. Повні та обґрунтовані відповіді при розв'язанні задач. Знання категорій цивільного права та здатність вільно та коректно оперувати ними. Уміння опрацьовувати та застосовувати акти цивільного законодавства. Обізнаність із постановами та роз'ясненнями вищих судових інстанцій. Вміння мислити узагальнено, здатність публічно представляти матеріал..

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які нараховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр. Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (20 балів);
- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напрямку 20 балів);
- участь (прослуховування) не менше у 5 вебінарах, пов'язаних з навчальною дисципліною (3-15 балів);
- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (15 балів);
- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (20 балів);
- участь та отриманні рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (30 балів);
- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);
- проведення правоосвітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (20 балів);
- написання реферату (5 балів);
- участь у не менше 3 заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів);
- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою
------------	------------------------------

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування студентами результатів вивчення дисципліни «Теорія держави і права» є:

- усний виступ;
- виконання письмового завдання;
- тестування;
- есе, дайджест;
- реферат;
- складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу;
- ведення опорного конспекту лекцій;
- письмова самостійна робота;
- інші види навчально-наукової роботи (участь у гуртках, наукових конференціях тощо);
- підсумкова модульна робота;
- комплексна контрольна робота;
- залік;
- екзамен.

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Дотримання вимог академічної доброчесності студентами під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених «Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

(<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

масштабів плагіату чи обману. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат, есе – 70 %

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються «Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu.ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій;
2. Навчально-методичний забезпечення дисципліни (НМКД);
3. Матеріали для самостійної роботи студентів;
4. Інтернет-сторінки міжнародних та регіональних органів.
5. Гордеюк А. О. Цивільне правою Загальна частина [Текст] : навч. посіб. / А. О. Гордеюк. – Харків : Нац. аерокосм ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків авіац. ін-т», 2019. – 56 с.

Рекомендована література

Нормативні акти :

1. Конституція України, прийнята Верхов. Радою України 28.06.1996 р., 254к/96-вр (із змін. і доповн.).
2. Цивільний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (із змін. і доповн.).
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1615-IV (із змін. і доповн.).
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (із змін. і доповн.).
5. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII (зі змін і доповн.).
6. Сімейний кодекс України від 15.05.2002 р. № 2947-III (із змін. і доповн.).
7. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768 (із змін. і доповн.).
8. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4595-IV (із змін. і доповн.).
9. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змін. і доповн.).

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

10. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001р. № 2341-III (із змін. і доповн.)
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 03.12.1986 р. № 2768 (із змін. і доповн.)
12. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. № 2769-IV (із змін. і доповн.)
13. Про інформацію : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI (із змін. і доповн.)
14. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР (із змін і доповн.)
15. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII (із змін. і доповн.)
16. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI (зі змін. і доповн.).
17. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII.
18. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII (із змін. і доповн.).
19. Про судоустрій та статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII . (із змін. і доповн.).
20. Про третейські суди : Закон України від 11.05.2005 р. № 1704- IV (із змін. і доповн.).
21. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 02.07.2017 р. № 1403-VII (із змін. і доповн.).
22. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV (із змін. та доповн.).
23. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII (із змін. і доповн.)
24. Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних : Закон України від 23.03.2000 р. № 2514-VIII (із змін. і доповн.)
25. Про кінематографію : Закон України від 13.01.1993 р. № 9/98-ВР (із змін. і доповн.)
26. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21.12. 1993 р. № 3759-XII (із змін. і доповн.)

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

27. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII (із змін. і доповн.)
28. Про охорону прав на промисловий зразок : Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-XII (із змін. і доповн.)
29. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII (із змін. і доповн.)
30. Про топографії інтегральних мікросхем : Закон України від 05.10.1997 р. 621/97-ВР (із змін. і доповн.)
31. Про охорону прав на сорти рослин : Закон України від 21.04.1994 р. № 3116-XII (із змін. і доповн.)
32. Про охорону прав на географічні зазначення походження товарів : Закон України від 16.06.1999 р. (із змін. і доповн.)
33. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-XII (із змін. і доповн.)
34. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII (із змін. і доповн.)
35. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI (із змін. і доповн.)
36. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI (із змін. і доповн.).
37. Постанова Пленуму ВСУ «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» від 31.03.1995 р. № 4.
[URL: http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95#Text](http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95#Text)
38. Постанова Кабінету Міністрів України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 25.12.2015 р. № 1127. URL: <http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/1127-2015-n#Text>
39. Постанова Верховної Ради України «Про право власності на окремі види майна» від 17.06.1992 р. № 2771-XII. URL: <http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/2471-12#Text>
40. Постанова Пленуму ВСУ «Про судову практику у справах про спадкування» від 30.05.2008 р. № 7. URL: <http://zacon.rada.gov.ua/laws/shows/v007700-08/>
41. Про судову практику розглядання цивільних і кримінальних справ про спадкування: Лист Вищого спеціалізованого суду України від 16.05.2013 р. № 24-753/0/4-13. URL: <http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/v-753740-13#Text>
42. Методичні рекомендації щодо вчинення нотаріальних дій, пов'язаних із вжиттям заходів щодо охорони спадкового майна, видачою свідоцтва про

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

право на спадщину та свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя, схвалені рішенням Науково-експертної ради з питань нотаріату при Міністерстві юстиції України від 29 січня 2009 р. URL: <http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/n0001323-09#Text>

43. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 9.09.1886 р. URL: http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/995_05

44. Паризька конвенція про охорону прав промислової власності від 20.03.1883 р. URL: http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/995_123

45. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14.04.1891 р. URL: http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/995_134#Text

Навчальна література :

Базова

1. Цивільне право [Текст] : підруч. у 2-х т./ В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, В. М. Домашенко та ін.. – Харків : Право, 2014. – Т. 1. – 656 с.

2. Цивільне право України [Текст] : підруч. в 2-х т./ за ред. Є. О. Харитонова, Н. Ю. Голубевої. – Харків : ТОВ «Одіссей», 2010. – Т. 1. – 832 с.

3. Цивільне право України. Загальна частина [Текст] : підруч. / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецов. – 2-е вид. – Київ : Юрінком Інтер, 2014. – 976 с.

4. Цивільне право України : Загальна частина [Текст] : підруч. / І. А. Бірюков, О. Ю. Заїка, С. С. Бичкова; за ред. І. А. Бірюкова, О. Ю. Заїки. – 3-є вид. – Київ : Алерта, 2014. – 510 с.

5. Романовська, З. Українське цивільне право [Текст] : підруч. / З. Романовська. – Київ : Правова єдність, 2009. – 500 с.

6. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. – Київ: НУБіП України, 2017. – 355 с.

7. Терещук Г. А. Цивільне право: конспект лекцій. – Луцьк : ЛНТУ, 2017. – 267 с. URL : http://civilne_pravo7861830>>data>>us...861830.pdf

8. Українське цивільне право: навчальний посібник/ за ред. Ю. О. Заїки. – 3-є вид. перероб. та доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 358 с.

9. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. [Текст]/ Є. О. Харитонов, В. В. Завальнюк, І. М. Кучеренко та ін.; за заг. ред. Є. О. Харитонova, Н. Ю. Голубевої. – 7-е вид. – Харків: ТОВ «Одіссей», 2011. – 1216 с.

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

10. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. [Текст] / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. – Харків : Страйд, 2009. – 929 с.

11. Постанови пленуму Верховного Суду України у цивільних справах. – Київ : Алерта: ЦУЛ, 2011. – 400 с.

12. Судові рішення Верховного Суду України в цивільних справах 2011/ВСУ / за заг. ред. А. Г. Яреми . – Київ: Юрінком Інтер, 2013. – 256 с.

13. Інтелектуальне право України/ за заг. ред. проф. О. С. Яворської. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. – 608 с.

Допоміжна

1. Антологія української юридичної думки [Текст] в 6 т. / редкол. Ю. С. Шемшученко (голова) та ін.. – Київ : Вид Дім «Юрид. книга»

2. Енциклопедія цивільного права України [Текст] / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України – Київ : ІН Юре, 2009. – 820 с. Щ. В. Дзера

3. Дзера, О. В. Вибране: Збірник наукових праць. Київська школа цивілістики/ О. В. Дзера. – Київ: Юрінком Інтер, 2016. – 872 с.

4. Заїка, Ю. О. Становлення і розвиток спадкового права в Україні: монографія/ Ю. О. Заїка. – Київ: КНТ, 2007. – 288 с.

5. Комаров В. А. Лікарські засоби як об'єкти цивільних прав: автореф. дис. ...канд. юрид. Наук/ В. А. Комаров. – Київ, 2012. – 21 с.

6. Майданик, Р. Наука цивільного права України : поняття, предмет, методологія [Текст] / Р. Майданик //Про українське право: часоп. каф. теорії держави та права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. – Київ : Грамота, 2009. – Час .IV. – С. 100-111.

7. Майданик, Р. Співвідношення галузей публічного і приватного права [Текст] / Р. Майданик // Юрид. вісн. України. – 2010. – № 13-14.

8. Томаров, И. Е. К вопросу о природе и системе объектов гражданских правоотношений и объектов интеллектуальных правоотношений [Текст] / И. Е. Томаров // Альм. цивилистики: сб. ст. – Киев : Алеута: КНТ: Центр учеб. лит. 2009. – Вып. – С. 78-95.

9. Устименко, О. А. Тварина як об'єкт права власності (цивільно-правовий аспект): автореф. дис. ... канд. юрид. наук / А. О. Устименко. – Київ, 2014. – 20 с.

10. Харитонов, Є. О. Цивільні правовідносини [Текст]: навч. посіб. / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova . – Київ : Істина, 2008. – 304 с.

11. Ківалов, С. В. Цивільне право України (традиції та новації)[Текст] : монографія / С. В. Ківалов та ін.; за заг. ред Є. О. Харитонova, Т. С. Ківалової,

**Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Гуманітарно-правовий факультет
Кафедра права (702)**

О. І. Харитоновой. – Одесса : Фенікс, 2010. – 700 с.

12. Підпригора О.А. Окремі проблеми правової охорони інтелектуальної власності в Україні. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2002. № 2. С. 23-28.

13. Всемирная организация интеллектуальной собственности. Основы интеллектуальной собственности. Киев: Изд. дом «Ин Юре», 1999. 600 с.

14. Скаун О.Ф., Бондаренко Д.А. Юридический научно-практический словарь-справочник (основные термины и понятия). Харьков: Эспада, 2007. 488 с.

15. Угода про торговельні аспекти інтелектуальної власності: Міжнарод. документ від 15.04.1994 р. URL: http://zacon5.rada.gov.ua/laws/show/981_018.

16. Цибульов П. М. , Чеботарьов В.П. Популярно про інтелектуальну власність: абетко. Київ: ТОВ «Альфа-ППК», 2004. 56 с.

17. Бойко Д.В. Правова природа доменних імен Інтернет: автореф. дис...канд. юрид. наук. Харків, 2005. 19 с.

18. Бонтлаб В.В. Цивільно-правове регулювання доменних імен: автореф. дис...канд. юрид. наук. Київ, 2006. 20 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>
2. Урядовий портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
3. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: reyestr.court.gov.ua/
4. Інформаційна правова система ЛІГА:ЗАКОН. URL: <http://lz.ligazakon.ua/ua/>
5. Юридична бібліотека Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html.